Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2025/6258

19.12.2025

P10_TA(2025)0128

Správa o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Uznesenie Európskeho parlamentu z 18. júna 2025 o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (2024/2085(INI))

(C/2025/6258)

Európsky parlament,

— so zreteľom na článok 175 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti ([1]) (nariadenie o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES ([2]) (nariadenie o REPowerEU),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2020/2092 zo 16. decembra 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie ([3]) (nariadenie o podmienenosti právnym štátom),

— so zreteľom na nariadenie Rady (EÚ, Euratom) 2024/765 z 29. februára 2024, ktorým sa mení nariadenie (EÚ, Euratom) 2020/2093, ktorým sa stanovuje viacročný finančný rámec na roky 2021 až 2027 ([4]) (nariadenie o VFR),

— so zreteľom na Medziinštitucionálnu dohodu zo 16. decembra 2020 medzi Európskym parlamentom, Radou Európskej únie a Európskou komisiou o rozpočtovej disciplíne, spolupráci v rozpočtových záležitostiach a správnom finančnom riadení, ako aj o nových vlastných zdrojoch vrátane plánu na zavedenie nových vlastných zdrojov ([5]) (ďalej len „medziinštitucionálna dohoda“),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie ([6]) (nariadenie o rozpočtových pravidlách),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/795 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Platforma strategických technológií pre Európu (platforma STEP) a mení sa smernica 2003/87/ES a nariadenia (EÚ) 2021/1058, (EÚ) 2021/1056, (EÚ) 2021/1057, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) 2021/1060, (EÚ) 2021/523, (EÚ) 2021/695, (EÚ) 2021/697 a (EÚ) 2021/241 ([7]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([8]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 23. júna 2022 o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ([9]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 22. júla 2024 s názvom Usmernenie k plánom obnovy a odolnosti ([10]),

— so zreteľom na oznámenie Komisie z 21. februára 2024 o posilnení EÚ ambicióznymi reformami a investíciami (COM(2024)0082),

([1]) Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.
([3]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
([4]) Ú. v. EÚ L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.
([5]) Ú. v. EÚ L 433 I, 22.12.2020, s. 28.
([6]) Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
([7]) Ú. v. EÚ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj.
([8]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([9]) Ú. v. EÚ C 32, 27.1.2023, s. 42.
([10]) Ú. v. EÚ C, C/2024/4618, 22.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4618/oj.

— so zreteľom na tretiu výročnú správu Komisie z 10. októbra 2024 o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (COM(2024)0474),

— so zreteľom na výročnú správu Európskeho dvora audítorov (EDA) z 10. októbra 2024 o plnení rozpočtu za rozpočtový rok 2023 spolu s odpoveďami inštitúcií,

— so zreteľom na osobitnú správu EDA č. 13/2024 z 2. septembra 2024 s názvom Čerpanie finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti – Postupuje sa s oneskorením a naďalej je ohrozené dokončenie opatrení, a tým aj plnenie cieľov mechanizmu, na osobitnú správu EDA č. 14/2024 z 11. septembra 2024 s názvom Zelená transformácia – Nejasný príspevok z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako aj na osobitnú správu EDA č. 22/2024 z 21. októbra 2024 s názvom Dvojité financovanie z rozpočtu EÚ – Kontrolným systémom chýbajú základné prvky na zmiernenie zvýšeného rizika vyplývajúceho z toho, že model financovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti nie je spojený s nákladmi,

— so zreteľom na štúdiu z decembra 2023, ktorá dopĺňa hodnotenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v polovici trvania,

— so zreteľom na výročnú správu Európskej prokuratúry (EPPO) za rok 2024 uverejnenú 3. marca 2025,

— so zreteľom na správu Maria Draghiho zo septembra 2024 s názvom Budúcnosť európskej konkurencieschopnosti (Draghiho správa),

— so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov zo 8. októbra 2024 s názvom Preskúmanie európskeho plánu na oživenie hospodárstva po pandémii ochorenia COVID-19 v polovici trvania (Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti) ([11]),

— so zreteľom na informácie uverejnené v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti,

— so zreteľom na pracovný dokument útvarov Komisie z 20. novembra 2024 o správe o alokácii zo zelených dlhopisov NextGenerationEU a ich vplyve za rok 2024 (SWD(2024)0275),

— so zreteľom na svoj interný výskum, hĺbkovú analýzu a briefingy týkajúce sa vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ([12]),

— so zreteľom na uznesenie z 18. januára 2024 o situácii v Maďarsku a zmrazených finančných prostriedkoch EÚ ([13]),

— so zreteľom na článok 55 rokovacieho poriadku, ako aj na článok 1 ods. 1 písm. e) rozhodnutia Konferencie predsedov z 12. decembra 2002 o postupe udelenia súhlasu s vypracovaním iniciatívnych správ a na prílohu 3 k tomuto rozhodnutiu,

— so zreteľom na stanoviská Výboru pre kontrolu rozpočtu, Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci, Výboru pre životné prostredie, klímu a bezpečnosť potravín a Výboru pre dopravu a cestovný ruch,

— so zreteľom na spoločné rokovania Výboru pre rozpočet a Výboru pre hospodárske a menové veci podľa článku 59 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na správu Výboru pre rozpočet a Výboru pre hospodárske a menové veci (A10-0098/2025),

A. keďže Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bol vytvorený s cieľom zvýšiť udržateľnosť, odolnosť a pripravenosť európskych hospodárstiev a spoločností vzhľadom na bezprecedentné krízy v rokoch 2019 a 2022, a to podporou členských štátov pri financovaní strategických investícií a vykonávaní reforiem;

B. keďže reformy a investície v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti by mali prispievať k tomu, aby bola EÚ odolnejšia a menej závislá vďaka diverzifikácii kľúčových dodávateľských reťazcov, a teda posilnením jej strategickej autonómie; keďže reformy a investície v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti by mali zároveň prinášať európsku pridanú hodnotu;

C. keďže Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ako aj iné fondy EÚ, napríklad európsky nástroj dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii, pomohli chrániť trhy práce pred rizikom dlhodobých škôd v dôsledku dvojitého hospodárskeho otrasu spôsobeného pandémiou a energetickou krízou;

([11]) Ú. v. EÚ C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.
([12]) Európsky parlament, Think Tank https://www.europarl.europa.eu/thinktank/sk/research/advanced-search?textualSearch=RRF&startDate=01%2F07%2F2019&endDate=&sort=RELEVANCE.
([13]) Ú. v. EÚ C, C/2024/5742, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5742/oj.

D. keďže na výdavky na Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti sa nevzťahujú stropy viacročného finančného rámca (VFR) a príjmy z vypožičiavania tvoria vonkajšie pripísané príjmy; keďže Európsky parlament vyjadruje poľutovanie nad tým, že nie sú súčasťou rozpočtového postupu; keďže na základe zásady transparentnosti stanovenej v nariadení o rozpočtových pravidlách by mali občania vedieť, ako a na aký účel EÚ vynakladá finančné prostriedky;

E. keďže vzhľadom na nedostatočné napredovanie v zavádzaní nových vlastných zdrojov v EÚ a potrebu zabezpečiť udržateľnosť plánu splácania EÚ je zásadne potrebná jasná a spoľahlivá stratégia dlhodobého financovania, ktorá umožní plniť povinnosti splácania bez nutnosti prijímať v rámci rozpočtu EÚ neľahké kompromisy, ktoré by mohli oslabiť budúce investície a politické priority; keďže v záujme zabezpečenia dlhodobej realizovateľnosti plánu EÚ na splácanie dlhu budú potrebné ďalšie diskusie a konkrétne finančné riešenia;

F. keďže náklady na prijaté úvery a pôžičky v rámci nástroja NextGenerationEU musia byť hradené z rozpočtu EÚ, pričom skutočné náklady výrazne presahujú prognózy na rok 2020 z dôvodu vysokých úrokových sadzieb; keďže celkové náklady na splácanie istiny a úrokov NGEU majú byť od roku 2028 približne 25 – 30 miliárd EUR ročne, čo predstavuje 15 – 20 % ročného rozpočtu na rok 2025; keďže Európsky parlament trvá na tom, aby sa náklady na refinancovanie presunuli nad rámec stropov VFR; keďže počas revízie VFR v roku 2024 bol zavedený trojstupňový tzv. kaskádový mechanizmus vrátane nového osobitného nástroja EURI s cieľom pokryť výrazné prekročenie nákladov na vypožičiavanie z nástroja NextGenerationEU súvisiace s výraznými zmenami trhových podmienok; keďže počas rozpočtového postupu na rok 2025 sa dosiahla dohoda o dodržiavaní ročnej referenčnej hodnoty 50/50, presnejšie o financovaní prekročených nákladov zo zložky zrušených záväzkov osobitného nástroja EURI a z nástroja flexibility rovnakým dielom;

G. keďže dlhopisy emitované na financovanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa majú splatiť spôsobom, ktorý zabezpečí stabilné a predvídateľné zníženie záväzkov najneskôr do roku 2058; keďže Rada ešte neprijala upravený kôš nových vlastných zdrojov navrhnutý Komisiou, čo vyvoláva obavy o životaschopnosť splácania dlhu vzniknutého v rámci NGEU;

H. keďže sociálny rozmer je kľúčový aspekt Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý prispieva k vzostupnej hospodárskej a sociálnej konvergencii, obnove a podpore udržateľného rastu a tvorbe kvalitných pracovných miest;

I. keďže Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti by mal prispievať k financovaniu opatrení okrem iného na posilnenie odolnosti členských štátov voči klimatickým katastrofám a zlepšiť adaptáciu na zmenu klímy; keďže členské štáty by mali vykonávať riadne posúdenia vplyvu opatrení a mali by si vymieňať najlepšie postupy týkajúce sa uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“;

J. keďže Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti zohráva dôležitú úlohu pri podpore investícií a reforiem v oblasti udržateľnej mobility, inteligentnej dopravnej infraštruktúry, alternatívnych palív a riešení digitálnej mobility, čím sa zlepšuje prepojenosť a efektívnosť v celej EÚ; keďže je poľutovaniahodné, že len niekoľko členských štátov sa rozhodlo využiť Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na podporu investícií, najmä do vysokorýchlostnej železničnej a vodnej infraštruktúry, zameraných na rozvoj európskych koridorov, a to aj napriek podpore cezhraničných a viacnárodných projektov; keďže je kľúčové zvýšiť investície do dopravnej infraštruktúry, najmä v regiónoch s nedostatočnou dostupnosťou dopravných služieb, s cieľom zlepšiť prepojenosť, podporiť regionálnu súdržnosť a prispieť k zelenej transformácii;

K. keďže do 31. decembra 2024 členské štáty predložili 95 žiadostí o platbu a miera vyplatených prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vrátane predbežného financovania predstavovala 197,46 mld. EUR vo forme grantov (55 % z celkového krytia grantov) a 108,68 mld. EUR vo forme úverov (37 % z celkového krytia úverov); keďže tri členské štáty dostali už piatu platbu, kým jeden členský štát zatiaľ nedostal z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti žiadne finančné prostriedky; keďže všetky členské štáty svoje národné plány obnovy a odolnosti minimálne raz zrevidovali; keďže uspokojivo splnených bolo 28 % míľnikov a cieľov, pričom Komisia využila možnosť čiastočného pozastavenia platieb tam, kde sa zistilo, že niektoré míľniky a ciele spojené so žiadosťou o platbu neboli uspokojivo splnené; keďže oneskorenia pri vykonávaní plánovaných reforiem a investícií, najmä v oblasti sociálnej infraštruktúry a verejných služieb, by mohli viesť k nedostatočnému využívaniu dostupných zdrojov, čím by sa oslabil očakávaný vplyv na hospodársky rast, zamestnanosť a sociálnu súdržnosť;

L. keďže EDA odhalil rôzne nedostatky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, najmä pokiaľ ide o jeho koncepciu, transparentnosť a podávanie správ, riziko dvojitého financovania a vykonávanie opatrení dvojakej transformácie;

M. keďže podľa Európskeho dvora audítorov je výkonnosť meradlom toho, do akej miery opatrenie, projekt alebo program financované z prostriedkov EÚ splnili svoje ciele a poskytli najvýhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou; keďže financovanie, ktoré nie je spojené s nákladmi, navyše samo osebe nepredstavuje nástroj založený na výkonnosti;

N. keďže spoľahlivé systémy auditu a kontroly sú nevyhnutné na ochranu finančných záujmov EÚ počas celého životného cyklu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; keďže pred každou úhradou prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bolo treba splniť míľniky všeobecne známe ako tzv. supermíľniky, predovšetkým v oblasti právneho štátu;

O. keďže v nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti sa spomína jeho „povaha založená na výkonnosti“, pričom „výkonnosť“ nie je vymedzená; keďže výkonnosť Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti by sa mal spájať so zásadami správneho finančného riadenia a mal by byť meradlom toho, do akej miery opatrenie, projekt alebo program financovaný z prostriedkov EÚ splnil svoje ciele a poskytol najlepší pomer kvality a ceny;

P. keďže efektívna demokratická a parlamentná kontrola nad vykonávaním Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je možná, len ak je Európsky parlament neustále plne zapojený a vo všetkých etapách sa zohľadňujú jeho odporúčania;

Q. keďže Komisia musí do 31. decembra 2028 predložiť nezávislú hodnotiacu správu *ex post* o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorá spočíva v posúdení miery splnenia cieľov, efektívnosti využitia zdrojov a európskej pridanej hodnoty, ako aj v celkovom posúdení fungovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a obsahuje informácie o jeho dosahu z dlhodobého hľadiska;

R. keďže účelom tejto správy je monitorovať vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v súlade s úlohou EP stanovenou v nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, a to poukázaním na prínosy a nedostatky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako aj čerpaním skúseností s jeho vykonávaním;

Zlepšenie sociálnej a hospodárskej odolnosti Európy

1. zdôrazňuje skutočnosť, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je bezprecedentným nástrojom solidarity v reakcii na dve bezprecedentné krízy a základným kameňom nástroja NextGenerationEU, ktorý v roku 2026 prestane existovať; zdôrazňuje, že je dôležité načerpať skúsenosti s jeho vykonávaním pre nadchádzajúci VFR, a to aj pokiaľ ide o transparentnosť, podávanie správ a jednotné meranie výsledkov; zdôrazňuje stabilizačný účinok Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorý má na členské štáty v čase veľkej ekonomickej neistoty, pretože zmierňuje negatívne hospodárske a sociálne dôsledky a pomáha vládam tým, že prispieva k vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv, podporuje hospodársku obnovu a konkurencieschopnosť, odolnosť a inovácie, ako aj zelenú a digitálnu transformáciu;

2. zdôrazňuje dôležitú úlohu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pri predchádzaní fragmentácii vnútorného trhu a ďalšiemu prehlbovaniu makroekonomických rozdielov, pri podpore sociálnej a územnej súdržnosti poskytovaním makroekonomickej stabilizácie a uistenia finančných trhom tým, že zvyšuje dôveru investorov v turbulentných časoch, čím znižuje rozpätia výnosov;

3. víta skutočnosť, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je jednorazový nástroj poskytujúci dodatočný fiškálny priestor, ktorý prispel k predchádzaniu výrazným hospodárskym a sociálnym rozdielom medzi členskými štátmi s odlišným fiškálnym priestorom; zdôrazňuje zistenie Komisie, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti viedol k udržateľnému zvýšeniu investícií v celej EÚ, ako aj predpoklad Komisie, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bude mať trvalý vplyv na celú EÚ aj po roku 2026 vzhľadom na jeho synergické účinky s inými fondmi EÚ; vyjadruje však znepokojenie nad tým, že ukončenie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v roku 2026 predstavuje značné riziko výrazného poklesu verejných investícií do spoločných európskych priorít;

4. pripomína, že spoločná suma VFR a Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na programové obdobie 2021 – 2027 predstavuje takmer 2 bilióny EUR, ale upozorňuje, že vysoká miera inflácie a súvisiace zvýšené ceny tovaru a služieb znížili súčasnú hodnotu európskych výdavkov dohodnutých v nominálnom vyjadrení;

5. berie na vedomie prognózu Komisie z roku 2024 týkajúcu sa možného vplyvu nástroja NextGenerationEU na reálny hrubý domáci produkt (HDP) EÚ do roku 2026, ktorý je výrazne nižší ako simulácia Komisie z roku 2020 (1,4 % v porovnaní s 2,3 %), a to z dôvodu nepriaznivých hospodárskych a geopolitických podmienok, a jej odhad, že nástroj NextGenerationEU by mohol viesť k výraznému krátkodobému zvýšeniu zamestnanosti v EÚ až o 0,8 %; konštatuje, že dlhodobé prínosy Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pre HDP pravdepodobne presiahnu prijaté rozpočtové záväzky tri až šesťkrát, a to v závislosti od vplyvu investícií z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na produktivitu a od dôsledného vykonávania reforiem;

6. zdôrazňuje, že je ťažké vyčísliť presný sociálny a hospodársky dosah Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, keďže vplyv reforiem a investícií sa prejaví až po určitom čase; zdôrazňuje, že sú potrebné ďalšie nezávislé hodnotenia s cieľom posúdiť účinný vplyv reforiem a investícií, ako aj ďalšie zlepšenia základnej metodiky; berie na vedomie zistenie Komisie, že približne polovica očakávaného zvýšenia verejných investícií v rokoch 2019 až 2025 sa týka investícií financovaných z rozpočtu EÚ, predovšetkým z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ale konštatuje, že niektoré investície ešte nemali merateľný vplyv;

7. konštatuje, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti stimuluje vykonávanie niektorých reforiem uvedených v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v kontexte európskeho semestra začlenením takýchto reforiem do národných plánov obnovy a odolnosti; zdôrazňuje, že došlo ku kvalitatívnemu pokroku, pokiaľ ide o monitorovanie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; pripomína, že hodnotiaca tabuľka obnovy a odolnosti sa používa na monitorovanie pokroku pri dosahovaní míľnikov a cieľov, ako aj dodržiavania horizontálnych zásad, a najmä šiestich pilierov, konkrétne zelenej transformácie, digitálnej transformácie, inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu – vrátane hospodárskej súdržnosti, zamestnanosti, produktivity, konkurencieschopnosti, výskumu, vývoja a inovácií a fungujúceho vnútorného trhu so silnými malými a strednými podnikmi (MSP) – sociálnej a územnej súdržnosti, zdravia, hospodárskej, sociálnej a inštitucionálnej odolnosti s cieľom okrem iného zvyšovať pripravenosť a schopnosť reagovať na krízy, ako aj politík pre ďalšiu generáciu, deti a mladých ľudí, ako sú vzdelávanie a zručnosti; zdôrazňuje, že celková miera zavádzania odporúčaní pre jednotlivé krajiny v kontexte európskeho semestra je stále veľmi nízka a ďalej klesá;

8. zdôrazňuje, že v kontexte nového rámca správy hospodárskych záležitostí by súbor reforiem a investícií, z ktorých vychádza predĺženie obdobia úprav plánov, mal byť v súlade so záväzkami zahrnutými do schválených národných plánov obnovy a odolnosti počas obdobia fungovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a partnerskej dohody podľa nariadenia o spoločných ustanoveniach ([14]); konštatuje, že päť členských štátov, ktoré požiadali o predĺženie obdobia úprav plánov do 31. decembra 2024, sa pri odôvodnení predĺženia čiastočne opieralo o reformy a investície, ktoré už boli schválené v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; berie na vedomie skutočnosť, že väčšina členských štátov doplnila informácie o tom, či dané reformy a investície uvedené v strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch súvisia s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti;

9. víta skutočnosť, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti poskytuje podporu pre reformy aj investície v členských štátoch, ale so znepokojením konštatuje, že krátky časový rámec, ktorý zostáva na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, predstavuje výzvu pre dokončenie kľúčových reforiem a rozsiahlych investícií do konca Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a pre včasné splnenie 70 % míľnikov a cieľov, ktoré ešte neboli dosiahnuté;

10. pripomína, že okrem riadne odôvodnených prípadov by výdavky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti nemali nahrádzať opakujúce sa vnútroštátne rozpočtové výdavky a mali by sa riadiť zásadou doplnkovosti financovania EÚ; trvá na tom, že prísne, udržateľné a overiteľné uplatňovanie zásady neopakovania je spolu so zacielením jasne stanovených európskych cieľov reforiem a investícií kľúčové pre zabezpečenie doplnkovosti a dlhodobého účinku dodatočných európskych finančných prostriedkov; pripomína potrebu dodržiavania tejto zásady a je proti tomu, aby Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti či iné dočasné nástroje vytláčali alebo nahrádzali politiky súdržnosti, pretože politika súdržnosti má naďalej zásadný význam pre dlhodobú, udržateľnú územnú súdržnosť a konvergenciu;

11. zdôrazňuje, že uprednostňovanie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, nedostatočné administratívne kapacity v mnohých členských štátoch, ako aj výzvy, ktoré predstavujú globálne dodávateľské reťazce, prispeli k oneskorenému vykonávaniu politiky súdržnosti; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby poskytla komplexné posúdenie vplyvu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na iné finančné nástroje a verejné investície, technickú podporu a administratívne kapacity a kapacity členských štátov na čerpanie prostriedkov;

12. pripomína, že v reakcii na útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine revízia REPowerEU prospela energetickej bezpečnosti Európy znížením jej závislosti od fosílnych palív, diverzifikáciou jej dodávok energie, investovaním do európskych zdrojov a infraštruktúry, riešením energetickej chudoby a investíciami do úspor energie a efektívnosti vo všetkých odvetviach vrátane dopravy; zdôrazňuje, že vďaka REPowerEU bolo v roku 2023 sprístupnených ďalších 20 miliárd

([14]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

EUR vo forme grantov vrátane 8 miliárd EUR získaných z prednostného čerpania kvót v rámci systému obchodovania s emisiami a 12 miliárd EUR z Inovačného fondu; zdôrazňuje úspechy Európskeho parlamentu v rokovaniach, najmä o ustanoveniach o opätovnom doplnení inovačného fondu, cieli financovania cezhraničných projektov vo výške 30 %, zameraní investícií na boj proti energetickej chudobe zraniteľných domácností, MSP a mikropodnikov, ako aj o pružnom využívaní nevyčerpaných kohéznych fondov z VFR na roky 2014 – 2020 a až 7,5 % vnútroštátnych pridelených prostriedkov v rámci VFR na roky 2021 – 2027;

13. pripomína svoju výzvu, aby sa intervencie z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zamerali na opatrenia s európskou pridanou hodnotou a v tejto súvislosti vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom životaschopných cezhraničných a viacnárodných projektov vrátane projektov vysokorýchlostných železníc a infraštruktúry udržateľnej mobility na dvojaké použitie, ktoré sú nevyhnutné na dokončenie siete TEN-T, a s tým súvisiacim rizikom presunutia finančnej podpory späť na národnú úroveň; konštatuje, že široký rozsah cieľov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti k tomu prispel tým, že umožnil, aby do jeho pôsobnosti patrila široká škála vnútroštátne zameraných projektov;

14. zdôrazňuje úpravu článku 27 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti prostredníctvom plánu REPowerEU, ktorou sa výrazne posilnil cezhraničný a viacnárodný rozmer Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti nabádaním členským štátov k tomu, aby zmenili svoje národné plány obnovy a odolnosti s cieľom doplniť kapitoly plánu REPowerEU vrátane cieľovej hodnoty výdavkov vo výške aspoň 30 % na takéto opatrenia, aby sa zaručila energetická autonómia EÚ; je znepokojený širokým výkladom Komisie, ktorý umožňuje, aby sa pri akomkoľvek znížení (vnútroštátneho) dopytu po energii uplatnil cezhraničný a viacnárodný rozmer;

15. víta možnosť využívať finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na to, aby sa prispelo k dosahovaniu cieľov Platformy strategických technológií pre Európu (STEP) podporou investícií do kritických technológií v EÚ s cieľom zvýšiť jej priemyselnú konkurencieschopnosť; konštatuje, že zatiaľ žiadny členský štát nevyužil možnosť zahrnúť do svojho národného plánu obnovy a odolnosti dodatočný hotovostný príspevok na ciele STEP prostredníctvom zložky členského štátu v rámci Programu InvestEU; pripomína, že členské štáty ešte stále majú možnosť zmeniť svoje národné plány v tomto smere; očakáva, že procesy revízie budú efektívne, zracionalizované a jednoduché, najmä vzhľadom na konečný termín v roku 2026, súčasný geopolitický kontext a potrebu investovať do európskych obranných spôsobilostí;

16. pripomína uplatňovanie zásady „výrazne nenarušiť“ pri všetkých reformách a investíciách podporovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, s výnimkou prípadu plánu REPowerEU pri energetickej infraštruktúre a zariadeniach potrebných na uspokojenie okamžitých potrieb v oblasti bezpečnosti dodávok; nabáda Komisiu, aby posúdila možnosť jednotnejšieho výkladu zásady „výrazne nenarušiť“ medzi Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a taxonómiou EÚ v prípade udržateľných činností pri zohľadnení osobitostí Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ako programu verejných výdavkov;

Finančné aspekty Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

17. zdôrazňuje, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti je prvým zásadným nástrojom na úrovni EÚ, ktorý je založený na výkonnosti a výlučne na financiách, ktoré nie je spojené s nákladmi; pripomína, že v článku 8 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti sa stanovuje, že mechanizmus musí Komisia vykonávať v rámci priameho riadenia v súlade s príslušnými pravidlami prijatými podľa článku 322 ZFEÚ, najmä s nariadením o rozpočtových pravidlách a s nariadením o podmienenosti právnym štátom; vyjadruje poľutovanie nad tým, že Rada nesúhlasila s doplnením osobitných pravidiel do nariadenia o rozpočtových pravidlách, aby bolo možné riešiť riziká tohto modelu vykonávania, akým je napríklad dvojité financovanie; domnieva sa, že pravidlá nariadenia o rozpočtových pravidlách by sa mali naplno uplatňovať pri budúcich nástrojoch založených na financovaní, ktoré nie je spojené s nákladmi, a to aj pokiaľ ide o pokuty, penále a sankcie;

18. konštatuje, že o úvery požiadalo iba 13 členských štátov a že 92 miliárd z 385,8 mld. EUR zostane nevyužitých, keďže táto suma nebola viazaná do 31. decembra 2023; berie na vedomie skutočnosť, že úvery boli atraktívne pre tie členské štáty, ktoré čelili vyšším nákladom na úvery a pôžičky na finančných trhoch, alebo tie, ktoré sa snažili kompenzovať zníženie grantov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; poukazuje na to, že niektoré členské štáty využívali úvery z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti len v obmedzenej miere, a to buď z dôvodu silných fiškálnych pozícií, alebo z administratívnych dôvodov; vyzýva Komisiu, aby zanalyzovala dôvody slabej miery využívania v niektorých členských štátoch a zvážila tieto zistenia pri koncipovaní budúcich nástrojov EÚ; so znepokojením konštatuje, že vnútroštátne finančné nástroje na vykonávanie národných plánov obnovy a odolnosti sa nedostatočne propagujú, čo vedie k obmedzenej informovanosti a využívaniu potenciálnymi prijímateľmi; myslí si, že o využívaní nevyčerpaných finančných prostriedkov pri obmedzených verejných rozpočtoch a vzhľadom na naliehavé strategické priority EÚ je potrebná politická diskusia; žiada, aby sa posúdilo, ako a za akých podmienok by sa nevyužité finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti mohli presmerovať do oživenia európskej konkurencieschopnosti, odolnosti, obrany, sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti, najmä prostredníctvom investícií do digitálnych a zelených technológií v súlade s pôvodným účelom Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

19. pripomína právnu povinnosť zabezpečiť splatenie všetkých výdavkov z nástroja NextGenerationEU najneskôr do 31. decembra 2058; pripomína Rade a Komisii ich právny záväzok vyjadrený v medziinštitucionálnej dohode uzavretej v roku 2020, a to zabezpečiť životaschopný spôsob refinancovania dlhu z nástroja NextGenerationEU, okrem iného formou dostatočných výnosov z nových vlastných zdrojov zavedených po roku 2021 bez akéhokoľvek neprimeraného zníženia výdavkov na programy alebo investičných nástrojov v rámci VFR; vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným pokrokom dosiahnutým v tejto súvislosti, čo vyvoláva obavy, pokiaľ ide o životaschopnosť splácania dlhu vzniknutého v rámci NGEU, a naliehavo vyzýva Radu, aby bezodkladne a čo najskôr schválila nové vlastné zdroje; okrem toho naliehavo vyzýva Komisiu, aby pokračovala v úsilí o identifikáciu dodatočných skutočne nových vlastných zdrojov nad rámec MID súvisiacich s politikami EÚ s cieľom pokryť vysoké výdavkové potreby spojené s financovaním nových priorít a splácaním dlhu NGEU;

20. so znepokojením konštatuje, že podľa odhadov Komisie budú celkové náklady na splácanie istiny a úrokov NGEU od roku 2028 predstavovať približne 25 – 30 miliárd EUR ročne, čo predstavuje 15 – 20 % ročného rozpočtu na rok 2025; pripomína, že v posledných troch rozpočtových postupoch bolo na pokrytie nákladov z Európskeho nástroja obnovy potrebné využiť osobitné nástroje; zdôrazňuje, že výrazné zvýšenie nákladov na financovanie vytvára tlak na budúci rozpočet EÚ a obmedzuje schopnosť reagovať na budúce výzvy;

21. berie na vedomie cieľ Komisie financovať až 30 % nákladov na NextGenerationEU emitovaním zelených dlhopisov; konštatuje, že do 31. decembra 2024 vydala Komisia európske zelené dlhopisy vo výške 68,2 mld. EUR;

Návrh a vykonávanie národných plánov obnovy a odolnosti

22. konštatuje, že do 31. decembra 2024 bolo vyplatených 47 % dostupných finančných prostriedkov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, pričom granty dosiahli úroveň 55 % a úvery 37 %, čo viedlo k tomu, že veľkú časť opatrení treba dokončiť v rokoch 2025 a 2026; vyjadruje však znepokojenie nad zistením EDA, že ku konečným príjemcom v 15 z 22 členských štátov sa do októbra 2023 dostalo len 50 % vyplatených finančných prostriedkov; vyzýva Komisiu, aby odporúčania EDA riadne zohľadnila s cieľom zlepšiť financovanie všetkých budúcich nástrojov podobných Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti založených na výkonnosti, najmä v kontexte cielenejšieho VFR;

23. víta skutočnosť, že všetky členské štáty prekročili ciele v oblasti zelenej (37 %) a digitálnej transformácie (20 %), pričom priemerné výdavky na ciele Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v oblasti klímy a digitálnych technológií ako celok dosahujú 42 % pri zelenej a 26 % pri digitálnej transformácii; konštatuje, že EDA vyjadril pochybnosti o tom, ako vykonávanie opatrení Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prispieva k zelenej transformácii, a odporučil skvalitniť metodiky používané na odhad vplyvu opatrení týkajúcich sa klímy; upozorňuje na to, že tie isté metodické nedostatky možno nájsť vo všetkých pilieroch Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

24. konštatuje reálny vplyv, ktorý by Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti mohol mať na sociálne ciele, v prípade ktorých členské štáty plánujú vynaložiť približne 163 miliárd EUR; zdôrazňuje, že takéto výdavky musia byť orientované na výsledky a musia zabezpečiť merateľné hospodárske a/alebo sociálne prínosy; zdôrazňuje potrebu urýchlenia investícií do rozvoja vidieckych, okrajových, najvzdialenejších, izolovaných a odľahlých oblastí a do oblasti cenovo dostupného bývania, do sociálnej ochrany a integrácie zraniteľných skupín a do zamestnanosti mladých ľudí, kde sú výdavky nedostatočné; žiada, aby Komisia v rámci hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti vykonala hĺbkové hodnotenie projektov a reforiem týkajúcich sa vzdelávania a mladých ľudí, ktoré členské štáty realizujú v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; vyjadruje poľutovanie nad oneskoreným plnením cieľov v oblasti zdravia v niektorých členských štátoch vzhľadom na to, že tento nástroj by mal tiež zlepšiť dostupnosť a kapacitu systémov zdravotnej starostlivosti, ako aj kľúčové investície do sociálnej infraštruktúry vrátane zariadení vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve; zdôrazňuje, že tieto oneskorenia, ktoré sú v niektorých prípadoch spojené s meniacimi sa rozpočtovými prioritami a zrevidovanými národnými harmonogramami vykonávania, by mohli ohroziť plnenie cieľov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v oblasti sociálnej súdržnosti;

25. opakuje svoju rokovaciu pozíciu zahrnúť ciele v oblasti vzdelávania (10 %) a kultúrnych činností (2 %); podporuje úsilie Komisie hodnotiť tieto ciele ako referenčné kritérium pri posudzovaní politiky vzdelávania v národných plánoch obnovy a odolnosti prostredníctvom hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti;

26. poznamenáva, že veľká väčšina národných plánov obnovy a odolnosti obsahuje osobitný oddiel, v ktorom sa vysvetľuje, ako sa v pláne riešia obavy a výzvy súvisiace s rodovou rovnosťou; vyjadruje však znepokojenie nad tým, že niektoré národné plány obnovy a odolnosti neobsahujú vysvetlenie toho, ako sa očakáva, že opatrenia v národnom pláne obnovy a odolnosti prispejú k rodovej rovnosti a rovnakým príležitostiam pre všetkých, a vyzýva príslušné členské štáty, aby takéto vysvetlenia bezodkladne doplnili;

27. zdôrazňuje význam reforiem zameraných na fragmentáciu trhu práce, podporu kvalitných pracovných podmienok, riešenie nerovností v úrovni miezd, zabezpečenie dôstojných životných podmienok a posilnenie sociálneho dialógu, sociálnej ochrany a sociálneho hospodárstva;

28. konštatuje reálny vplyv, ktorý by Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti mohol mať na cieľ digitálnej transformácie vzhľadom na 166 mld. EUR vyčlenených na príslušné plány; víta príspevky v rámci piliera inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, najmä pokiaľ ide o konkurencieschopnosť a podporu MSP; konštatuje potrebu urýchlenia investícií do nadnárodnej spolupráce, podpory konkurencieschopných podnikov, ktoré vedú inovatívne projekty, a regulačných zmien v záujme inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, ktoré sú nedostatočné;

29. zdôrazňuje, že úspech investícií EÚ závisí od dobre fungujúcich kapitálových trhov; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili účinnejšie a včasnejšie vyplácanie finančných prostriedkov, najmä pre MSP a mladých podnikateľov, s cieľom zefektívniť postupy podávania žiadostí v záujme zlepšenia prístupnosti a zaviesť osobitné opatrenia na poskytovanie cielenej podpory, ktorá im pomôže zohrávať významnejšiu úlohu v procese inteligentného a inkluzívneho rastu;

30. vyjadruje obavy nad tým, že dosiahnutie míľnikov a cieľov zaostáva za orientačným harmonogramom stanoveným v národných plánoch obnovy a odolnosti a že tempo pokroku je v jednotlivých členských štátoch rozdielne; vyjadruje poľutovanie nad časovým odstupom medzi plnením míľnikov a cieľov a vykonávaním projektov; zdôrazňuje, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti naplní svoj dlhodobý a krátkodobý potenciál len vtedy, ak sa riadne vykoná reformná a investičná zložka; víta skutočnosť, že po pomalom rozbehu sa vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti od druhého polroka 2023 zintenzívnilo, no stále dochádza k významným omeškaniam vplývajúcim na kľúčové reformy a investície a pripisovaným rôznym faktorom vrátane revízií súvisiacich so začlenením plánu REPowerEU, s rastúcou infláciou, nedostatočnými administratívnymi kapacitami členských štátov, najmä menších štátov, s neistotou týkajúcou sa osobitných pravidiel vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, s vysokými nákladmi na energiu, s nedostatkom dodávok a podcenením času potrebného na vykonanie opatrení; konštatuje, že odloženie kľúčových lehôt na vykonávanie na rok 2026, ku ktorému sa uchýlili niektoré vlády, vyvoláva obavy, pokiaľ ide o schopnosť niektorých členských štátov v plnej miere čerpať pridelené finančné prostriedky podľa stanoveného harmonogramu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; zdôrazňuje, že je dôležité zachovať realistický a účinný harmonogram vykonávania, aby sa predišlo riziku neúplných projektov a premeškaných príležitostí na štrukturálne zlepšenia; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila urýchlené riešenie administratívnych prekážok;

31. pripomína zmenu nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti doplnením kapitoly týkajúcej sa plánu REPowerEU; zdôrazňuje význam kapitol REPowerEU v národných plánoch obnovy a odolnosti a vyzýva členské štáty, aby uprednostnili pokročilé projekty a rýchlejšie vykonávali svoje národné plány obnovy a odolnosti, a to z hľadiska reforiem, ako aj investícií, a aby v prípade potreby upravili národné plány obnovy a odolnosti v súlade s cieľmi Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti tak, aby reagovali na výzvy vyplývajúce z geopolitických udalostí a riešili súčasnú realitu v praxi, a to bez narušenia celkovej rovnováhy a úrovne ambícií národných plánov obnovy a odolnosti;

32. zdôrazňuje skutočnosť, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti mohol pomôcť zmierniť účinky súčasnej bytovej krízy, ktorá zasiahla celú EÚ; vyjadruje poľutovanie nad tým, že niektoré členské štáty túto príležitosť nevyužili, a zdôrazňuje, že je dôležité, aby členské štáty urýchlili investície do prístupného a cenovo dostupného bývania;

33. zdôrazňuje úlohu tzv. supermíľnikov pri ochrane finančných záujmov EÚ pred nedostatkami v oblasti právneho štátu a zabezpečení plného vykonávania požiadaviek stanovených v článku 22 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti; víta skutočnosť, že všetky členské štáty okrem jedného svoje „supermíľniky“ uspokojivo splnili; pripomína, že Komisia musí do konca fungovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vymôcť všetky zálohové platby, ktoré neboli započítané voči riadnym žiadostiam o platbu;

34. berie na vedomie vysokú administratívnu záťaž a zložitosť, ktorú so sebou Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti prináša; zdôrazňuje, že na vnútroštátnej úrovni si vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti rovnako ako štrukturálne fondy vyžaduje značné úsilie; konštatuje, že v rokoch 2021 až 2024 bola z Nástroja technickej podpory založenom na dopyte poskytnutá členským štátom pomoc pre viac ako 500 reforiem týkajúcich sa Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktoré priamo alebo nepriamo súviseli s prípravou, zmenou, revíziou a vykonávaním národných plánov obnovy a odolnosti; berie na vedomie usmernenie Komisie z júla 2024 so zjednodušeniami a vysvetleniami na zefektívnenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, očakáva však, že Komisia čo najskôr splní svoj sľub znížiť administratívnu záťaž o 25 %; naliehavo žiada Komisiu, aby členským štátom poskytla jasnú a cielenú technickú podporu, ktorá im umožní vybudovať efektívnu administratívnu kapacitu na plnenie míľnikov a cieľov; vyzýva Komisiu, aby znížila úroveň zložitosti pravidiel EÚ v oblasti verejného obstarávania, ktoré sa vzťahujú na zákazky s vyššou hodnotou;

35. vyjadruje znepokojenie nad zložitosťou postupov podávania žiadostí o financovanie z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, najmä pre MSP a mimovládne organizácie, ktoré aj na malé granty musia využívať služby externého poradenstva; zdôrazňuje, že takéto byrokratické prekážky sú v rozpore s pôvodnými cieľmi Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ktorými malo byť poskytnutie rýchlej a priamej finančnej podpory; žiada o urýchlené zjednodušenie požiadaviek na podávanie žiadostí a správ, najmä v prípade menších prijímateľov, s cieľom maximalizovať čerpanie a dosah finančných prostriedkov a pomôcť, aby prispievali k zelenej a digitálnej transformácii;

36. myslí si, že oneskorenia vo vykonávaní zvyšujú riziko, že opatrenia, na ktoré boli finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vyplatené, nebudú do termínu splatnosti 2026 dokončené; víta vyhlásenie Komisie zo 16. septembra 2024 v rámci dialógu o obnove a odolnosti, že nebude uhrádzať nerealizované projekty; považuje za nedostatok, že finančné prostriedky Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vyplatené na dosiahnutie míľnikov a cieľov, ktoré boli vyhodnotené ako splnené, nemožno vymáhať, ak sa súvisiace opatrenia nakoniec nedokončia; nabáda Komisiu, aby zohľadnila súvisiace odporúčania EDA a aby v spolupráci s členskými štátmi posúdila opatrenia, pri ktorých hrozí najväčšie riziko, že nebudú dokončené do 31. augusta 2026; zdôrazňuje význam monitorovania týchto opatrení, uľahčenia včasných následných krokov a úsilia o riešenia na prekonanie oneskorení;

37. so znepokojením konštatuje, že časový rámec zostávajúci na vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti je príliš krátky na realizáciu mnohých inovačných projektov; okrem toho konštatuje, že inovatívne projekty sa už zo svojej podstaty ťažšie plánujú a počas vykonávania pravdepodobnejšie narazia na prekážky, takže nevyhovujú striktným lehotám stanoveným v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti; naliehavo žiada Komisiu, aby vytvorila budúce programy, ktoré sú dostatočne flexibilné nato, aby dokázali riadne zareagovať na meniace sa okolnosti a zároveň zaručiť určitú úroveň predvídateľnosti;

38. konštatuje, že niektoré míľniky a ciele už nemusia byť z objektívnych príčin dosiahnuteľné; zdôrazňuje, že akékoľvek revízie národných plánov obnovy a odolnosti by sa mali vykonať v súlade s nariadením o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti vrátane uplatniteľných lehôt a nemali by viesť k poľaveniu v reformách a záväzkoch ani k projektom nižšej kvality, ale mali by zachovať celkové ambície a efektívnosť verejných výdavkov;

39. je znepokojený tým, že Komisia nerovnomerne posudzuje národné plány obnovy a odolnosti, čo má za následok dvojaký meter pri uplatňovaní nariadenia; okrem toho je znepokojený nerovnomerným a rozdielnym vymedzením míľnikov a cieľov v jednotlivých národných plánoch obnovy a odolnosti, o ktorom dôsledne informuje Európsky dvor audítorov;

40. zdôrazňuje, že trvanie posudzovania žiadostí o platbu členskými štátmi Komisiou sa v jednotlivých členských štátoch značne líši, a podčiarkuje potrebu väčšej transparentnosti zo strany Komisie; naliehavo vyzýva Komisiu, aby posudzovanie urýchlila a zabezpečila rovnaký prístup vo všetkých členských štátoch; zdôrazňuje potrebu zaručiť v celej EÚ rovnaké podmienky pre opatrenia a ukazovatele, ktoré sa používajú na posudzovanie všetkých projektov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

41. naliehavo vyzýva členské štáty, aby zvýšili svoje úsilie pri riešení administratívnych prekážok a vyčlenili dostatočné administratívne kapacity na urýchlenie vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vzhľadom na termín jeho ukončenia v roku 2026 a aby zároveň zabránili kumulovaniu projektov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti v rozvinutejších regiónoch a hlavných mestách tým, že finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti presmerujú do projektov v najzraniteľnejších regiónoch, a tým podporia cieľ Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti posilniť sociálnu, územnú a hospodársku súdržnosť EÚ; zdôrazňuje význam spravodlivého regionálneho rozdelenia v rámci národných plánov obnovy a odolnosti pri súčasnom zabezpečení toho, aby sa finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti prideľovali na základe hospodárskeho a sociálneho vplyvu, uskutočniteľnosti a dlhodobých prínosov;

42. vyzýva k prípadnému predĺženiu pokročilých projektov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti o 18 mesiacov prostredníctvom zmeny nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti spolurozhodovacím postupom; zdôrazňuje, že plánované predĺženie projektov bude vykonávať Komisia na základe objektívnych, jasných a spravodlivých kritérií; víta možnosť vytvoriť systém stanovovania cielených priorít a prevodov na základe výkonnosti po uplynutí lehoty v roku 2026, ktorý by umožnil dokončiť prebiehajúce projekty využitím iných schém financovania okrem iného z Európskeho investičného fondu a prípadného nového európskeho fondu pre konkurencieschopnosť; naliehavo žiada Komisiu, aby predstavila stratégiu riešenia obrovského dopytu po verejných investíciách po roku 2026 bez ohrozenia rozpočtových zdrojov v iných kľúčových oblastiach;

43. žiada, aby sa vyhodnotilo, ako by tento rámec mohol umožniť cielené investície do dodávateľských reťazcov EÚ v sektore obrany, strategických zásob a inovácií v oblasti obrany a zaistiť súlad so širšími európskymi bezpečnostnými cieľmi;

44. je znepokojený tým, že niektoré členské štáty sa môžu rozhodnúť, že sa vzdajú častí alebo celých súm spojených s ich poslednou žiadosťou o platbu, čím sa vyhnú splneniu posledných míľnikov a cieľov;

Transparentnosť, monitorovanie a kontrola

45. berie na vedomie skutočnosť, že Komisia plánovala vykonať v roku 2024 celkom 112 auditov Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti vo všetkých členských štátoch; pripomína Komisii jej povinnosť podľa článku 24 ods. 9 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti vymáhať finančné prostriedky v prípade nesprávnych úhrad alebo zrušenia opatrení;

46. konštatuje, že Komisia sa pri výpočte čiastočných platieb a pozastavení finančných prostriedkov spolieha na svoje vlastné metodiky; vyjadruje poľutovanie nad tým, že tieto metodiky boli vypracované až dva roky po začatí vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a bez konzultácie s Európskym parlamentom;

47. víta rozsiahlu prácu EDA v súvislosti s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti a považuje za dôležité dôkladne posúdiť jeho zistenia, najmä tie, podľa ktorých sú míľniky a ciele často pomerne nejasné a orientované na výstupy, a preto nie sú vhodné na meranie výsledkov a vplyvu, ako aj tými, ktoré sa týkajú rizík dvojitého financovania z dôvodu prekrývania sa s inými politikami; konštatuje, že Komisia prijala mnohé odporúčania EDA, ale nie všetky; zdôrazňuje, že nedostatky finančných kontrol, na ktoré poukázal EDA, sa musia naliehavo riešiť, aby sa predišlo dvojitému financovaniu, neefektívnosti nákladov a zlému hospodáreniu s finančnými prostriedkami EÚ; požaduje väčšiu transparentnosť a plné zohľadnenie odporúčaní EDA bez toho, aby sa zvýšila zbytočná administratívna záťaž;

48. konštatuje, že Európsky dvor audítorov sa domnieva, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti sa zameriava skôr na pokrok vo vykonávaní než na výkonnosť, najmä preto, že opatrenia financované z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa zameriavajú skôr na výstupy než na výsledky, líšia sa v ambíciách, niekedy nie sú jasné a nie vždy sa vzťahujú na kľúčové fázy vykonávania opatrení vrátane dokončenia;

49. konštatuje, že audity Dvora audítorov odhalili niekoľko prípadov, v ktorých boli finančné prostriedky vyplatené, ale požiadavky týkajúce sa plnenia príslušných míľnikov a cieľov neboli primerane splnené; konštatuje ďalej, že rámec Komisie pre posudzovanie „uspokojivého plnenia“ príslušných míľnikov a cieľov obsahuje prvky umožňujúce voľné uváženie, ako je „minimálna odchýlka od požiadavky“ alebo „primerané oneskorenia“, a že metodika určovania čiastočnej platby neposkytuje vysvetlenie hodnôt zvolených ako koeficienty, a teda ponecháva priestor pre rôzne interpretácie; žiada Komisiu, aby poskytla Európskemu parlamentu ďalšie objasnenie;

50. trvá na tom, že opatrenia, ktoré sú už zahrnuté v iných národných plánoch využívajúcich finančné prostriedky EÚ (napr. súdržnosť, poľnohospodárstvo atď.), by spravidla nemali byť zahrnuté do národných plánov obnovy a odolnosti, aj keď nie sú spojené so žiadnymi nákladmi; naliehavo vyzýva Komisiu, aby bola naďalej ostražitá a aktívna pri odhaľovaní akéhokoľvek potenciálneho prípadu dvojitého financovania, najmä pokiaľ ide o rôzne modely vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a iných nástrojov financovania EÚ;

51. vyjadruje poľutovanie nad chýbajúcim riadnym audítorským záznamom z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a nad pretrvávajúcim nedostatkom transparentnosti napriek požiadavke, aby členské štáty podávali polročné správy o 100 najväčších konečných príjemcoch, ktorá bola do plánu REPowerEU doplnená na žiadosť Európskeho parlamentu; vyjadruje poľutovanie nad tým, že niektoré členské štáty podávajú správy neskoro a poskytované informácie nemajú dostatočnú informačnou hodnotu, čo v konečnom dôsledku bráni Komisii alebo EDA vo vykonávaní kontrol súladu; opakuje svoju výzvu, aby zoznamy najväčších konečných príjemcov za každý členský štát boli pravidelne aktualizované a zverejňované v hodnotiacej tabuľke obnovy a odolnosti a aby obsahovali informácie o zapojených hospodárskych subjektoch vrátane dodávateľov a subdodávateľov a o konečných užívateľoch výhod a nie len údaje o ministerstvách alebo iných vládnych orgánoch alebo štátnych podnikoch; ďalej vyjadruje poľutovanie nad tým, že súčasné vymedzenie pojmu „konečný príjemca“ ponecháva priestor pre rôzne interpretácie, v dôsledku čoho členské štáty uvádzajú pri podobných opatreniach rôznych konečných prijímateľov; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zabezpečila jednotné chápanie toho, čo znamená „konečný príjemca“, aby sa tento pojem mohol jednotne používať;

52. vyjadruje znepokojenie nad pretrvávajúcimi nedostatkami vo vnútroštátnych mechanizmoch podávania správ a kontroly, ktoré sú čiastočne spôsobené tlakom na čerpanie prostriedkov, čo ovplyvňuje schopnosť odhaľovať neoprávnené výdavky, a zložitosťou postupov auditu a kontroly, čo spôsobilo neistotu v členských štátoch a prílišné zaťaženie administratívnymi postupmi; žiada Komisiu, aby poskytla uistenie, či kontrolné systémy členských štátov fungujú dostatočne, a aby kontrolovala súlad investičných projektov financovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti s pravidlami EÚ a vnútroštátnymi pravidlami; žiada, aby sa znížili platby a vo vhodných prípadoch vymáhali sumy v súlade s článkom 22 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, ak vo

vnútroštátnych systémoch kontroly pretrvávajú nedostatky; vyjadruje poľutovanie nad tým, že pri absencii interoperabilných IT nástrojov a harmonizovaných noriem sa treba spoliehať na manuálne krížové kontroly a vlastné vyhlásenia príjemcov finančných prostriedkov EÚ, a to napriek tomu, že existujú nástroje ako systém včasného odhaľovania rizika a vylúčenia a ARACHNE, ktorých používanie nie je v súčasnosti povinné, čo so sebou prináša riziko, že výdavky sa vykážu dvakrát; v tejto súvislosti pripomína neochotu niektorých členských štátov dosiahnuť pokrok včasným vyvinutím príslušných nástrojov IT;

53. súhlasí s názorom EDA, že model financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi, nebráni vykazovaniu skutočných nákladov; konštatuje, že jasné chápanie nákladov tiež uľahčuje prácu kontrolných a dozorných orgánov, ako aj EPPO a Európskemu úradu pre boj proti podvodom (OLAF) a umožňuje väčšiu verejnú kontrolu;

54. opätovne zdôrazňuje úlohu hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti pri poskytovaní informácií občanom o celkovom pokroku pri vykonávaní národných plánov obnovy a odolnosti; zdôrazňuje význam hodnotiacej tabuľky pri posilňovaní transparentnosti a vyzýva Komisiu, aby zvýšila mieru transparentnosti a vizualizácie údajov v hodnotiacej tabuľke;

55. pripomína, že podávanie správ o pokroku pri vykonávaní prostredníctvom hodnotiacej tabuľky obnovy a odolnosti vychádza z informácií, ktoré poskytujú členské štáty dvakrát ročne;

56. zdôrazňuje kľúčovú úlohu EPPO a úradu OLAF pri ochrane finančných záujmov EÚ; víta skutočnosť, že vyšetrovania EPPO v prípadoch podvodov a korupcie súvisiacich s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti viedli k niekoľkým zatknutiam, obvineniam a zaisteniam finančných prostriedkov z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti; pripomína, že EPPO v roku 2024 riešila 307 aktívnych prípadov súvisiacich s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti, čo zodpovedá približne 17 % všetkých vyšetrovaní podvodov týkajúcich sa výdavkov, pričom odhadovaná škoda pre finančné záujmy EÚ je výške 2,8 miliardy EUR; očakáva, že s pokrokom vo vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti sa zvýši počet vyšetrovaní; vyzýva Komisiu, aby preskúmala vyhlásenia riadiacich subjektov členských štátov, pokiaľ ide o vykázanie odhalených podvodov a prijatých nápravných opatrení;

Úloha Európskeho parlamentu

57. opätovne zdôrazňuje význam úlohy Európskeho parlamentu pri kontrole a monitorovaní vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a zodpovednosti Komisie voči nemu; zdôrazňuje príspevky Európskeho parlamentu poskytnuté viacerými kanálmi, najmä v podobe rôznych plenárnych rozpráv, parlamentných uznesení, stretnutí so zodpovednými komisármi v rámci dialógu o obnove a odolnosti konaných každé dva mesiace, viac ako 30 schôdzí stálej pracovnej skupiny pre kontrolu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, množstva parlamentných otázok, každoročného postupu udeľovania absolutória Komisii a pravidelného toku informácií a žiadostí o informácie adresovaných ad hoc Komisii; vyjadruje poľutovanie nad tým, že model využívania míľnikov a cieľov na aktiváciu vyplácania prostriedkov nesprevádzali primerané mechanizmy rozpočtovej kontroly, čo viedlo k oslabeniu úlohy Európskeho parlamentu v porovnaní s jeho kontrolou výdavkov VFR;

58. pripomína práva Európskeho parlamentu stanovené v článku 25 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, najmä právo súčasne dostávať informácie, ktoré Komisia v kontexte nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti alebo jeho vykonávania zasiela Rade alebo ktorémukoľvek z jej prípravných orgánov, ako aj prehľad jej predbežných zistení týkajúcich sa uspokojivého plnenia príslušných míľnikov a cieľov zahrnutých do národných plánov obnovy a odolnosti; vyzýva na výmenu relevantných výstupov diskusií vedených v prípravných orgánoch Rady s príslušnými parlamentnými výbormi;

59. okrem toho pripomína právo príslušných výborov Európskeho parlamentu vyzvať Komisiu, aby poskytla informácie o aktuálnom stave posudzovania národných plánov obnovy a odolnosti v kontexte dialógu o podpore obnovy a odolnosti;

60. vyjadruje poľutovanie nad tým, že Európsky parlament nezohráva pri navrhovaní národných plánov obnovy a odolnosti žiadnu úlohu a nekonzultuje sa s ním o žiadostiach o platbu; okrem toho kritizuje skutočnosť, že Európskemu parlamentu nebol poskytnutý jasný a vysledovateľný prehľad o stave vykonávania projektov a platieb; očakáva, že bude informovaný o kontexte revízií národných plánov obnovy a odolnosti, aby mohol vypracovať svoje vlastné posúdenie týchto revízií a mal posilnenú úlohu v prípadných budúcich nástrojoch na základe skúseností s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti;

Účasť zainteresovaných strán

61. vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným zapojením miestnych a regionálnych orgánov, organizácií občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov, národných parlamentov a iných príslušných zainteresovaných strán do navrhovania, revízie či vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti, ktoré vedie k horším politickým výsledkom, ako aj k obmedzenej vlastnej zodpovednosti; vyjadruje poľutovanie nad tým, že pri navrhovaní a vykonávaní národných plánov obnovy a odolnosti niektoré členské štáty jasne uprednostnili niektoré miestne a regionálne orgány alebo zainteresované strany na úkor iných; pripomína, že účasť miestnych, regionálnych a vnútroštátnych orgánov a subjektov zodpovedných za tvorbu týchto politík má z hľadiska úspechu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti zásadný význam, ako sa uvádza v článku 28 nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti; pripomína, že Európsky parlament podporil záväzné ustanovenie v Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti v snahe nadviazať dialóg na viacerých úrovniach a zapojiť príslušné zainteresované strany do diskusií o príprave a vykonávaní národných plánov obnovy a odolnosti s jasným obdobím vyhradeným na konzultácie; vyzýva preto na čo najväčšie zapojenie zainteresovaných strán do vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti v súlade s vnútroštátnym právnym rámcom a na základe jasných a transparentných princípov;

62. pripomína potrebu pravidelnej interakcie medzi vnútroštátnymi koordinačnými orgánmi a vnútroštátnymi zainteresovanými stranami, ktoré sú zapojené do vykonávania národných plánov obnovy a odolnosti, v súlade so zásadou transparentnosti a zodpovednosti; zdôrazňuje, že na zabezpečenie dostupnosti aktualizovaných informácií o pokroku vo vykonávaní národných plánov obnovy a odolnosti je potrebná pravidelnejšia a verejná komunikácia vnútroštátnych koordinačných orgánov;

63. zdôrazňuje, že rozhodnutia by sa mali prijímať na úrovni, ktorá je na to najviac vhodná; je presvedčený, že uplatňovanie zásady partnerstva a väčšie zapojenie miestnych a regionálnych orgánov by mohlo zefektívniť realizáciu projektov, znížiť rozdiely v členských štátoch a vyústiť do väčšieho množstva kvalitnejších opatrení s cezhraničným rozmerom a rozmerom zahŕňajúcim viaceré krajiny;

64. domnieva sa, že z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti možno vyvodiť cenné ponaučenia, ktoré by sa mali zohľadniť pri navrhovaní nástrojov založených na výkonnosti v budúcom VFR, najmä vzhľadom na agendu EÚ v oblasti konkurencieschopnosti a zjednodušenia;

Ponaučenia do budúcnosti

65. domnieva sa, že kombinácia reforiem a investícií sa ukázala ako úspešná, ale je dôležité ich jasnejšie prepojiť; zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa každé financovanie zladilo s cieľmi tohto nástroja a vyplácalo sa v závislosti od pokroku pri ich plnení; trvá na tom, že úroveň ambícií národných plánov obnovy a odolnosti by sa nemala znížiť, ale mala by zodpovedať harmonogramu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, aby sa zaručilo ich úspešné vykonávanie;

66. je presvedčený, že posilnenie konkurencieschopnosti EÚ, dekarbonizácia hospodárstva EÚ a zvýšenie jeho obehovosti a efektívnosti využívania zdrojov, ako aj odstránenie nedostatku zručností, vytváranie kvalitných pracovných miest a posilnenie inovačnej kapacity EÚ budú hlavnými prioritami po roku 2026, ako sa zdôrazňuje v Draghiho správe; vyjadruje znepokojenie nad tým, že po skončení fungovania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti koncom roka 2026 vznikne značná medzera vo financovaní, najmä pokiaľ ide o verejné investície do spoločných európskych priorít, keďže finančné zdroje z vnútroštátnych rozpočtov sú v jednotlivých členských štátoch výrazne odlišné; zdôrazňuje, že treba využiť skúsenosti získané z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na lepšie využitie verejných a súkromných investícií s cieľom riešiť nedostatok finančných prostriedkov na európske ciele a transformácie, ktorý sa v Draghiho správe odhaduje na viac než 800 miliárd EUR ročne, a zároveň zabezpečiť plynulú kontinuitu investícií do spoločných európskych statkov;

67. víta väčšie využívanie finančných nástrojov vďaka možnosti nasmerovať finančné prostriedky z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti do zložky členských štátov v rámci Programu InvestEU;

68. naliehavo vyzýva Komisiu, aby využila získané skúsenosti a pripomienky EDA a aby zabezpečila, aby boli budúce nástroje založené na výkonnosti dobre cielené, zosúladené s cieľom financovať európske verejné statky a prioritne riešiť jasne vymedzené strategické výzvy, hospodársku udržateľnosť a konkurencieschopnosť; žiada, aby sa zabezpečilo, aby všetky budúce nástroje boli navrhnuté tak, aby merali nielen vstupy alebo krátkodobé výstupy a pokrok, ale aj výsledky z hľadiska dlhodobých vplyvov podložených výsledkami;

69. konštatuje, že podľa Európskeho dvora audítorov je nevyhnutné, aby budúce nástroje založené na výkonnosti neboli navrhnuté a implementované spôsobom, ktorý by poškodzoval zodpovednosť, a najmä aby boli v členských štátoch zavedené vhodné systémy kontroly, ktoré Komisia skontroluje ešte pred začatím vykonávania; konštatuje, že by to znamenalo stanovenie minimálnych požiadaviek na kontroly zo strany členských štátov a kontroly zo strany Komisie;

70. vyzýva Komisiu, aby vykonala nezávislé hodnotenie a podala správu o vplyve Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti na súkromné investície na súhrnnej úrovni EÚ, najmä o jeho prípadnom účinku vytláčania súkromných investícií a jeho determinantoch; ďalej žiada Komisiu o objektívne a jasné analýzy spôsobov, akými vykonávanie reforiem a investícií v rámci národných plánov obnovy a odolnosti ovplyvňuje hospodárstva jednotlivých členských štátov, s osobitným zreteľom na inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast; naliehavo vyzýva Komisiu, aby využila skúsenosti získané z týchto analýz a pripomienok EDA k vykonávaniu Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pri tvorbe svojich návrhov pre budúce programové obdobie;

71. zdôrazňuje, že všetky investície a reformy financované EÚ by mali byť koordinované a v súlade so strategickým plánovaním na vnútroštátnej úrovni a mali by sa zameriavať na projekty s jasnou európskou pridanou hodnotou; zdôrazňuje potrebu výdavkového cieľa pre cezhraničné a viacnárodné investície; vyzýva Komisiu, aby vypracovala dôveryhodnú metodiku posudzovania cezhraničných a viacnárodných rozmerov projektov financovaných EÚ;

72. zdôrazňuje, že zmysluplné sociálne a územné dialógy s vysokou mierou zapojenia miestnych a regionálnych samospráv, sociálnych partnerov, organizácií občianskej spoločnosti a národných parlamentov v rámci vnútroštátneho právneho rámca sú nevyhnutné, pokiaľ ide o zodpovednosť členských štátov, ich úspešné vykonávanie a demokratickú zodpovednosť; vyjadruje znepokojenie nad nedostatočným zapojením všetkých relevantných zainteresovaných strán do vykonávania iniciatív financovaných z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a dohľadu nad nimi; zdôrazňuje najmä, že regióny a mestské rady nemôžu byť len príjemcami rozhodnutí bez toho, aby dostali príležitosť vyjadriť sa k reformám a investíciám, ktoré skutočne transformujú ich územia;

73. domnieva sa, že je nevyhnutné prijať diferencované stratégie, ktoré by uznali kultúrnu rozmanitosť rôznych regiónov a posilnili ich hospodársku a sociálnu súdržnosť namiesto uplatňovania homogénneho alebo univerzálneho prístupu, ktorý by mohol byť na úkor menej rozvinutých regiónov; žiada preto, aby sa dialógy so zainteresovanými stranami zintenzívnili a dôslednejšie využívali, pretože by mohli inšpirovať k budúcim iniciatívam a mechanizmom v EÚ a jej členských štátoch;

74. zdôrazňuje požiadavku nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti, aby sa verejne zobrazovali informácie o pôvode financovania projektov financovaných EÚ s cieľom zabezpečiť ich prijatie európskymi občanmi;

75. zdôrazňuje, že stretnutia v rámci dialógov o obnove a odolnosti sú dôležitým nástrojom na zvýšenie transparentnosti a zodpovednosti, čo má kľúčový význam pre optimálne vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

76. opakuje, že treba vyvinúť ďalšie úsilie na zlepšenie transparentnosti a vysledovateľnosti využívania finančných prostriedkov EÚ; zdôrazňuje, že treba zabezpečiť, aby boli k dispozícii údaje, ktoré sú relevantné pre meranie výkonnosti, a aby sa informácie o výkonnosti prezentovali lepšie a transparentnejšie; zdôrazňuje, že by sa mal posilniť mechanizmus spätnej väzby medzi informáciami o výkonnosti a návrhom alebo úpravou programu;

77. domnieva sa, že lepšia odborná príprava a budovanie kapacít vo všetkých zapojených regiónoch a orgánoch, predovšetkým na vnútroštátnej úrovni, mohli urýchliť vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a umožniť vykonávacím orgánom lepšie sa prispôsobiť jeho povahe založenej na výkonnosti; zastáva názor, že Komisia mohla vo fáze plánovania výraznejšie pomôcť členským štátom a poskytnúť im usmernenia k vykonávaniu skôr, najmä v záujme posilnenia ich systémov auditu a kontroly a cezhraničného rozmeru Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti;

78. zdôrazňuje význam obmedzenia rizika dvojitého financovania; navrhuje zavedenie integrovaného a interoperabilného systému IT a hĺbkovej analýzy údajov a vypracovanie jasných noriem týkajúcich sa súborov údajov, ktoré by sa uplatňovali vo všetkých členských štátoch v záujme komplexného a automatizovaného sledovania výdavkov; vyzýva na lepšiu koordináciu mechanizmov, ktoré jasne vymedzia zodpovednosť orgánov zapojených do vykonávania rôznych programov EÚ a vnútroštátnych programov a zároveň predídu zbytočnej byrokratickej zložitosti a zabezpečia efektívne prideľovanie finančných prostriedkov; nabáda k integrácii pokročilých nástrojov analýzy údajov a umelej inteligencie s cieľom zlepšiť vysledovateľnosť výkonnosti, hodnotenie a podávanie správ, aby sa zmiernila manuálna záťaž a zjednodušili postupy podávania správ; zdôrazňuje, že k takémuto pokroku môže dôjsť len v prípade, ak existuje aj prevádzková podpora na digitalizáciu administratívy;

79. dôrazne žiada Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili súlad každého druhu financovania EÚ, ktoré nie je spojené s nákladmi, alebo financovania EÚ, ktoré je založené na výkonnosti, s pravidlami EÚ a členských štátov s konečným cieľom chrániť finančné záujmy EÚ; pripomína zodpovednosť Komisie a členských štátov za zabezpečenie zákonnosti a správnosti financovania EÚ, ako aj za dodržiavanie zásad správneho finančného riadenia;

80. domnieva sa, že úloha Európskeho parlamentu pri monitorovaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti by sa mala ďalej posilniť;

81. žiada, aby budúce nástroje založené na výkonnosti mali jednotný audítorský záznam na sledovanie rozpočtových príspevkov na financované projekty; zdôrazňuje potrebu vykonávania auditu na úrovni projektov s cieľom zmierniť riziká poškodenia dobrého mena v očiach širokej verejnosti a zjednodušiť vymáhanie finančných prostriedkov v prípade zrušenia opatrení; zdôrazňuje potrebu znížiť administratívne prekážky a zaťaženie;

82. žiada, aby sa pri všetkých prípadných budúcich programoch založených na výkonnosti jasnejšie prepojili míľniky, ciele a skutočne vykonávané projekty; zdôrazňuje, aby bol medzi splnením míľnikov a vykonaním projektov menší časový odstup;

83. opakuje svoju výzvu na vytvorenie otvorenej platformy, ktorá by obsahovala údaje o všetkých projektoch, konečných príjemcoch a o pridelení finančných prostriedkov regiónom, čím by sa uľahčil audit a demokratický dohľad;

84. zdôrazňuje, že akékoľvek prípadné budúce rozpočtové rozhodnutia o pôžičkách EÚ by mali rešpektovať jednotnosť rozpočtu a úlohu Európskeho parlamentu ako zložky rozpočtového orgánu; zdôrazňuje riziká prekročenia nákladov na splácanie dlhu vyplývajúce okrem iného z pohyblivých úrokových sadzieb; považuje za dôležité hneď od začiatku zabezpečiť, aby bol k dispozícii dostatok finančných prostriedkov na pokrytie týchto nákladov bez toho, aby to poškodilo iné programy či politické priority;

85. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby dôkladne posúdili nástroje, ako je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, a poučili sa z nich s cieľom maximalizovať efektívnosť a vplyv financovania, investícií a reforiem EÚ, zefektívniť politické ciele, zlepšiť spoluprácu inštitúcií a zainteresovaných strán na vnútroštátnej a európskej úrovni a zvýšiť zodpovednosť členských štátov;

86. berie na vedomie deklarovaný zámer Komisie využiť skúsenosti získané počas vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti pri vypracúvaní svojich návrhov programov finančnej podpory EÚ na obdobie po roku 2027, ktoré majú byť predložené v priebehu tohto roka; uznáva, že nezávislé hodnotenie *ex post* sa uskutoční príliš neskoro na to, aby sa dalo využiť v procese prípravy ďalšieho programového obdobia, ale očakáva, že Komisia a spoluzákonodarcovia náležite zohľadnia skúsenosti získané počas vykonávania Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, ako aj odporúčania príslušných zainteresovaných strán, najmä miestnych a regionálnych orgánov, organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov; domnieva sa, že vzhľadom na budúcu hospodársku odolnosť, ktorú EÚ plánuje dosiahnuť, treba tiež ďalej mobilizovať súkromné investície, posilniť kapitálové trhy a zabezpečiť, aby verejné výdavky zostali fiškálne zodpovedné a strategicky cielené tak, aby zvýšili odolnosť a suverenitu EÚ v stále konfliktnejšom geopolitickom kontexte;

°
° °

87. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii a vládam a parlamentom členských štátov.